

D U K L A 6 1

JEDINÁ CESTA VEN JE NAHORU

Česká televize

www.ceskatelevize.cz

DUKLA 61

DVOUDÍLNÝ TELEVIZNÍ FILM ZACHYCUJE OSUDY RODINY ELITNÍHO HAVÍŘE NA POZADÍ NEJVĚTŠÍ DŮLNÍ KATASTROFY DRUHÉ POLOVINY 20. STOLETÍ, KTERÁ MĚLA BÝT ZAPOMENUTA. PŘÍBĚH (Z) DOBY, KDY SE SOCIALISTICKY ŽILO, KAPITALISTICKY PRACOVALO A KDY POSLEDNÍ Z POSLEDNÍCH BYLI PRVNÍMI. ROK 1961. GAGARIN LETÍ DO VESMÍRU A VŠECHNO JE MOŽNÉ. V NEJMLADŠÍM MĚSTĚ REPUBLIKY, HAVÍŘOVĚ, SE LÁMOU REKORDY I CHARAKTERY – VE JMÉNU HVĚZDY ZÁŘÍCÍ NAD VÝKLADNÍ SKŘÍNÍ REGIONU, DOLEM DUKLA, KDE SE CHYSTAJÍ PŘEJÍT Z ŠESTIDENNÍHO PRACOVNÍHO TÝDNE NA PĚTIDENNÍ. PŘÁVĚ ZDE JE NEJKVALITNĚJŠÍ UHLÍ, KTERÉ JE TŘEBA V ZÁJMU SOCIALISTICKÉHO HOSPODÁŘSTVÍ VYTĚŽIT. ZA KAŽDOU CENU. RODINNÉ DRAMA O ODPOVĚDNOSTI, ZTRÁTÁCH A SMÍŘENÍ.

Dukla 61 je projekt, jehož zárodek jsme před třemi lety s Jakubem Režným našli na jedné stránce, v jednom odstavci legendární knihy Ivana Landsmanna Pestré vrstvy. Katastrofa nebývalých rozměrů, o které se v širší společnosti neví. Jakub pak strávil mnoho týdnů s pamětníky událostí, vytvořil rozsáhlou rešerši a s Matějem Podzimkem dvoudílný scénář. Ke spolupráci jsme pak přizvali Davida Ondříčka.

Tahle cesta od drobné skryté zmínky, od práce ve dvou přes postupné získávání lidí, kteří myšlenku, text posunou dál, obohatí vlastním talentem až k výpravnému dvoufilmu a oživí zapomenuté osudy, ztráty, sny, touhy, to je to, co na naší práci považujeme za vzrušující i užitečné zároveň.

Michal Reitler,
kreativní producent

DAVID ONDŘÍČEK: CHTĚL JSEM, ABY TEN FILM BYL CO NEJOPRAVDOVĚJŠÍ

Čím je pro Vás Dukla 61? Je to katastrofický film, rodinný film na pozadí katastrofy, nebo historické drama?

První díl je rodinné drama, druhý spíš katastrofický film.

Co pro Vás bylo rozhodující, když přišla nabídka Duklu 61 režírovat?

Přečetl jsem si synopsi a reagoval jsem spíš emocionálně než racionálně. Pamatuji si, že mě hluboce zasáhlo téma. V novinách čteme každý den o katastrofách a nehodách, kde umírají stovky lidí. Jáme u toho chleba s máslem a popíjíme kávu. Jsme naprosto imunní, emočně oploštělí. Tady jsem najednou viděl konkrétní lidi, jako bych je znal. Dojíkali mě. To bylo rozhodující. Zvláštní je, že i po natočení Dukly mám pocit, že jsem potkal nové přátele, i když to byly filmové postavy.

Jak chcete, aby film na diváky zapůsobil?

Co je jeho poselství a hlavní myšlenka?

Chtěl bych, aby diváci sami pochopili hlavní myšlenku a poselství. Abych jim to nemusel sdělovat písemně v rozhovoru.

Po „Ve stínu“ je Dukla 61 další dobovkou, přičemž předchozí jmenovaný film nasadil laťku hodně vysoko. Jak se Vám dařilo vytvořit atmosféru Havířova šedesátých let?

Film Ve stínu vznikl dlouho. Psali jsme ho několik let, točil se déle než oba díly Dukly dohromady a stříhal se skoro rok oproti třem měsícům Dukly. Prostředky

byly nesrovnatelné. Přesto má Dukla díky nasazení celého štábu a určité naší umanutosti extrémně vysokou tzv. production value. Zní to namachrovaně, ale vážně je to tak.

Dukla 61 se logicky z velké části odehrává ve stísněných důlních prostorách. Jak těžké je pro režiséra a kameramana vyrovnat se s takovými podmínkami?

Bylo to opravdu nesmírně složité a komplikované natáčení. Třetí den jsme točili 100 metrů pod zemí v chodbě asi kilometr dlouhé, dva metry vysoké a dva metry široké. Bylo tam 40 lidí štábu, kteří do sebe naráželi a mačkali se. Na zemi seděl zkušený gripák s kamerou v ruce a zaslechl jsem, jak říká, že nic extrémnějšího nezažil. To je kluk, který točí 300 dní v roce 15 let, všude možně. Měli jsme asi 20 dní v dole před sebou. Tam jsem zapochyboval, jestli to zvládneme.

Byl pro Vás jako pro rodilého Pražáka, který se navíc ve své dosavadní práci věnoval spíše ryze pražským generačním problémům, skok do hornické komunity 60. let kulturním šokem? Co Vás nejvíce překvapilo?

Přiznám se, že takovéto situace miluji. Nerad vstupuji dvakrát do stejné řeky. Snažil jsem se pochopit kraj a místní lidi. Ty normální, jako jsou horníci, dělníci, lidi v tramvaji. Ty jsem se snažil poslouchat a oni mě inspirovali. Nechtěl jsem, aby Dukla byla intelektuálním filmem, který zahlučuje diváka informacemi. Chtěl jsem natočit silný, emotivní film, kde se doslova přeneseme do prostředí havířů v roce 1961. Chtěl jsem, aby to byl film co nejoprávdovější.

Marka Taclíka jste na filmové plátno poprvé přivedl Vy ve filmu Jedna ruka netleská a pak se objevil i v dalších Vašich filmech. Byl i v Dukle Vaší první volbou pro hlavní roli?

Ano a jsem za to moc rád.

MATĚJ PODZIMEK: OTRLOST HAVÍŘŮ NENÍ NIC VE SROVNÁNÍ S TVRDOSTÍ ŽEN, KTERÉ NA NĚ DOMA ČEKAJÍ

Stojíte za scénáři Dukly 61, ale i Metanolu. Jak se zvýší odpovědnost scenáristy za svěřenou látku, jedná-li se o zpracování skutečných událostí? Odpovědnost je základním východiskem obou filmů. Novinářská zkušenost Lenky Szántó i Jakuba Režného a producentská bravura Michala Reitlera vedly k rozsáhlým rešerším, díky kterým jsou Metanol i Dukla po faktické stránce výjimečně připraveny. Proto jsme si, pokud jde o konkrétní postavy, mohli dovolit odpovědnou fabulaci, jež bere ohled na všechny, kterých se události přímo dotkly.

Jak jste si s druhým scenáristou rozdělili role? Jaký byl systém Vaší spolupráce?

Jakub tvořil první verzi scén, o které jsme pak mluvili. Vzácně to proběhlo obráceně a občas jsme psali společně. Vyhovuje nám to tak.

Podobně jako u Metanolu se bude zřejmě hodně řešit historická věrnost. Z čeho jste vycházeli a co všechno je autorská licence?

Jakub četl odbornou literaturu i dobové materiály, jezdil do Havířova, pátral po pamětnících a hovořil s nimi. S jeho až expertními znalostmi jsme následně svedli úspěšný boj, aby se to méně důležité zjednodušilo a to podstatné, tedy život typické havířské rodiny a průběh katastrofy, zůstalo zachováno.

Co je pro Vás hlavní zprávou, kterou film podává? Poselstvím, chcete-li.

Že práce nemá být stylem života, bez ohledu na to, jak těžká je a kolik peněz nese. A také jak zásadní je neakceptovat, že pokrok, vykoupený krví, víc lidí zachrání, než zabije.

I když je šachta převážně „chlapský“ svět, velmi důležitou roli ve filmu hrají ženy. Byl to záměr, dostat do příběhu tak výrazný ženský prvek?

Havíři se v mnohém podobají vojákům. Ale každý večer nebo ráno se vrací domů a jejich otrlost není ničím ve srovnání s tvrdostí těch, které na ně celý den čekají. To jsme nemohli minout.

Dělal David Ondříček ve scénáři nějaké změny? Jak příběh posunul, když jej začal převádět do filmové podoby?

S Davidem Ondříčkem jsme scénář výrazně zkrátili. Osudové učinil méně nápadným, civilnějším. Vítám to.

JAKUB REŽNÝ: SNAŽIL JSEM SE CO NEJVĚRNĚJI DRŽET SKUTEČNÉHO PRŮBĚHU TRAGÉDIE

Pojďme hned na úvod jasně říci, co ve filmu vychází ze skutečně podložených historických informací a co je autorská licence.

Hlavní postavy filmu jsou zčásti smyšlené, zčásti mají reálné předobrazy. Při zobrazení průběhu tragédie jsem se snažil co nejvěrněji držet jejího skutečného průběhu. Nicméně v některých okamžicích, jako je např. zával nebo postava Milana Šlachty, který upozorňuje vedení na hrozící nebezpečí v podobě nedostavěných izolačních dveří, jsme se společně s dramaturgem a producentem rozhodli realitu interpretovat a kvůli srozumitelnosti přizpůsobit příběhu. Ve skutečnosti na Dukle samozřejmě neexistoval havíř, který by se snažil vedení dolu varovat.

Z jakých pramenů jste čerpal a s kolika lidmi jste mluvil? Co Vás při přípravě nejvíce překvapilo?

Při psaní jsem vycházel z technických rekonstrukcí události, vypracovaných báňskými odborníky, a vzpomínek pamětníků, kterých se tragédie na Dole Dukla dotkla osobně. Film by nevznikl bez pomoci členů Klubu přátel hornického muzea z Havířova, kteří mi pomohli zorientovat se v „havírně“. Přečetl jsem snad veškerou k tématu existující literaturu. Mluvil jsem asi s dvaceti havíři, jejich manželkami

a dětmi. Nejvíc mě překvapila jejich hrdost a identifikace se zaměstnáním, které vykonávali celý život. Takové lidi jsem v životě nepotkal.

Jak jste stavěli samotný příběh? Kde vznikla myšlenka vyprávět jej na pozadí příběhu rodiny Šlachtových? A do jaké míry jsou Šlachtovi inspirováni skutečnými havířskými rodinami?

Nápad na napsání filmu vznikl díky Ivanu Landsmanovi, který tragédii na Dole Dukla popisuje ve své knize Pestré vrstvy. Zaskočilo mě, že jsem o ní nikdy předtím neslyšel. Příběh jsme stavěli od procesu k postavám a poměrně záhy bylo jasné, že chceme vyprávět rodinné drama, které vychází z reálných dobových problémů. Petr s Janou tak řeší problém, který na začátku šedesátých let řešila většina mladých lidí. Připravují se na narození prvního dítěte, nemají peníze a musí bydlet u rodičů. Petr se kvůli tomu, aby uživil rodinu a zajistil jí bydlení, upíše dolu. To byla jedna z mála možností, jak v té době získat byt a emancipovat se.

MARTHA ISSOVÁ: DUKLA 61 JE PŘÍBĚHEM LIDÍ, KTEŘÍ SKUTEČNĚ ŽILI A ZEMŘELI KVŮLI LIDSKÉMU SELHÁNÍ

Věděla jste něco o dukelské tragédii předtím, než jste si přečetla scénář?

Přiznám se, že než jsem přečetla scénář k Dukle 61, neměla jsem o té tragédii ani tušení. Myslím, že to souvisí mimo jiné s tím, že komunistickou stranou ovládaný tisk v té době zametal podobné záležitosti pod koberec, protože nebylo v jeho zájmu o takových věcech informovat. I proto jsem ráda, že Dukla vznikla.

Co pražskou holku nejvíce překvapilo na příběhu z drsného hornického regionu?

Máte sice pravdu, ale pražská holka se narodila rodičům, kteří v Ostravě prožili poměrně zásadních osm let svého mladého života, protože moje maminka šla po studiích na DAMU do angažmá Divadla Petra Bezruče. Táta sice dodělával školu a posléze pracoval v Praze, ale trávil tam s ní také hodně času. A protože to byla doba pro ně formující a v Ostravě začátkem 70. let se toho dělo mnoho zajímavého, byl ten kraj součástí i mého života, protože se o tom čase doma hodně mluvilo a jezdila k nám do Prahy spousta ostravských kámošů. Takže se dá říct, že s tím městem jsem odjakživa nějak spojená. Díky tomu jsem měla i určitou představu o havířích v té době, protože byli nedílnou součástí toho všeho. Žádnou selanku jsem si rozhodně nepředstavovala.

Ve filmu mluvíte v severomoravském nářečí. Jak jste se s tím popasovala? A obecně – jak moc nářečí formuje postavu?

Já mám tyhle úkoly strašně ráda. Naučit se mluvit nebo hýbat nebo projevoval jako někdo úplně jiný. A zvlášť co se týče jazyka, je to pro mne zábavné, protože mám celkem dobrý hudební sluch, a je to pro mne výzva dokázat si plně osvojit mluvu, kterou člověk nikdy předtím nepoužíval. Navíc v případě Dukly nade mnou bděl nějaký anděl strážný, který mě měsíc před natáčením dovedl k paní Zdeně Miklušové, mamince herce Roberta Mikluše, který v Dukle také hraje. Ta, jak jsem zjistila, je rozená Ostravačka s překrásným přízvukem a čistě ostravskou duší, manželka bývalého havíře, který pracoval přímo na Dukle. Seznámily jsme se po představení, které jsme v Ostravě hráli s Dejvickým divadlem, a Zdena nás protáhla noční Ostravou. Někdy kolem čtvrté ráno mi bylo jasné, že nikdo jiný mě ostravsky mluvit lépe nenaučí, a to se také stalo! Pracovaly jsme na tom pilně a Zdena byla tvrdá, ale vynikající učitelka. A byla i mou velkou inspirací pro postavu Marie. Patří jí můj veliký dík!

Poprvé (pokud se nepletu) jste si zahrála roli matky, navíc matky dospělého syna, což při Vašem věku a dívčí vizáži může diváky překvapit. Jakou matkou je Vaše filmová Marie? Matku určitě poprvé nehraji, už jich mám za sebou několik, ale je pravda, že je to poprvé, kdy hraju matku čtyř dětí, z nichž ten nejstarší je dospělý člověk. Ale v té době na tom nebylo nic zvláštního, ženy mého věku, tedy šestatřicetileté, byly už běžně i babičkami. Moje maminka porodila staršího bratra, když jí bylo dvacet čtyři, a měla nad postelí napsáno: stará prvorodička. Jinak Marie je matka praktická, úsporná, drsná, a ačkoli to tak leckdy nevypadá, velmi milující.

Co pro Vás bylo herecky nejsložitější? Nářečí, kostýmy, nebo kontext příběhu?

Nejsložitější bylo zamaskovat a ke konci natáčení i se nasoukat do kostýmu se zvětšujícím se těhotenským bříškem. Co se nářečí týče, bylo to složité, ale jak jsem už řekla, mám tyhle úkoly ráda a přála bych si jich dostávat mnohem víc!

Co je pro Vás hlavním sdělením, chcete-li poselstvím filmu?

Nejlepší je, když si to sdělení najde každý sám. Tak alespoň vnímám smysl umění, že každý v tom vidí něco jiného, co na něj působí. Pro mne je na tom silné, že je to příběh lidí, kteří skutečně žili a zemřeli kvůli lidskému selhání, navíc se o tom ještě nijak moc nemluvilo, a tak mám pocit, že tím filmem můžeme přinést klid jejich duším i srdcím těch, kteří tu po nich zůstali.

V čem jsou výhody a nevýhody, režíruje-li Vás Váš životní partner?

Když mi David tu roli nabídl, měla jsem ohromnou radost, ale zároveň jsem cítila velkou odpovědnost a bála jsem se, aby mě při práci nesvazovala. Ten pocit ze mě spadl první den natáčení. Práce s Davidem mě nesmírně těšila, bavila a inspirovala. Je to můj nejoblíbenější režisér.

OSKAR HES: PETR JE LEHKOMYSLNÝ KLUČINA S VELKÝM SRDCEM

Kdo je Petr Šlachta, kterého v Dukle 61 hrajete?

Za mě trochu lehkomyšlný klučina s velkým srdcem, ale malými zkušenostmi. Inspirují ho velcí horníci a nejvíc jeho otec, ke kterému vzhlíží. Frajírek mající styl a velký smysl pro humor. Čestný a odvážný dospívající muž. Petr je mi (myslím) v něčem velmi podobný, proto se mi hrál moc dobře.

Jak se Vám pracovalo s režisérem Davidem Ondříčkem?

Za mě jedna z nejzajímavějších osob na českém filmovém trávníku. Ladná práce jak na place, tak mimo něj. Byl jsem opravdu plně spokojen. Jednička!

Jaké to bylo, natáčet v dole? A co na tom bylo nejtěžší?

Velmi náročná práce. Na druhou stranu zajímavé a nepoznané prostředí. Nejtěžší asi bylo střídání tepla a zimy při natáčení.

Co Vám ze světa horníků přišlo nejpřekvapivější?

Určitě jejich neskutečně náročná práce a drsnost.

JIŘÍ LANGMAJER: PRÁCE HORNÍKA VŽDY BYLA A BUDE VELMI TVRDÁ A POCTIVÁ

Jak byste představil svoji postavu?

Hraji ředitele dolu, ve kterém se ta katastrofa odehrála, a který za ni byl také částečně zodpovědný. Režisér David Ondříček si přál, abych svoji postavu hrál v ostravském dialektu a aby to byl takový klasický předrevoluční komunistický pohlavár, tak doufám, že se mi to povedlo.

Měl jste s ostravským nářečím problém?

Jako každé nářečí je i tohle strašně těžké pro někoho, kdo jím normálně nemluví. Zkrátka když se Pražák snaží mluvit ostravským dialektem, tak to vypadá, že se Ostravákům vysmívá. Když se zase Ostravák pokouší mluvit pražským dialektem, tak to funguje obráceně. Naším cílem bylo, abych byl co nejvíce autentický, takže jsem přípravou strávil poměrně dost času. Dokonce mě jeden z kolegů, který je z Ostravy a ve filmu hrál horníka, dostal na starost. Měl za úkol kontrolovat, jestli skutečně zním jako Ostravák.

Čím Vás projekt zaujal natolik, abyste se rozhodl se na něm podílet?

Přišlo mi velmi atraktivní, že to režíruje pan David Ondříček, který je můj velký kamarád. Jako herec a režisér jsme se potkali vlastně poprvé. Velmi mě také zaujala ta výzva, zahrát si v jiném nářečí. A samozřejmě také obsazení bylo skvělé.

A jaká tedy byla s panem Ondříčkem spolupráce?

Spolupráce byla nad očekávání dobrá. David je režisér, který ví přesně, co chce, a má rád herce. Práce to byla tvrdá, ale vzpomínám na ni velmi rád.

Dostal jste se při natáčení také pod zem?

Hned můj první natáčecí den byl celý v dole a byl to vlastně ten poslední den, co štáb pod zemí strávil. Dohromady jsem tam byl jenom nějakých deset hodin. Což je nic proti tomu, co zažili všichni ostatní. Musím říct, že je za to velmi obdivuji.

Dozvěděl jste se ze světa horníků něco, co Vám přišlo překvapivé?

Překvapivé ani ne. Koneckonců v dole už jsem natáčel několikrát. Nicméně musím říct, že práce horníka vždy byla a bude velmi tvrdá a poctivá. Co se týče práce na filmu jako takovém, tak mě velmi příjemně překvapila velice pozitivní atmosféra na place, navzdory tomu, v jakých podmínkách a v jakém prostředí natáčení probíhalo.

Věděl jste něco o tomto důlním neštěstí dříve? Nebo jste se o něm dozvěděl až při natáčení?

Něco málo jsem věděl, ale jak velká to byla tragédie a kolik lidí při ní přišlo o život, jsem se dozvěděl až při práci na Dukle 61.

ROBERT MIKLUŠ: DUKLA 61 JE FILM O DOLECH V NÁS

Kdo je Eda Slonka?

Je to synek mlady, ale šikovny. Je během příběhu převelen ke skupince havířů na osmé sloji, aby jim šéfoval. Kumpán, který nezkaží žádnou srandu, ale na konci mu do smíchu moc není. Ví, co je riziko a zával. Já se s tou postavou propojil skrze svého otce, který celý život dělal v Ostravě na šachtě. Patřil k tzv. šlechtě. Borcům z VOKD, kteří pracovali na čelbě a razili hlavní štoly asi na třinácti šachtách. Rady a historky mého otce Jardy pro mě byly nevyčerpatelným zdrojem inspirace. Některé věci jsme se scenáristy a s Davidem na poslední chvíli i zakomponovali do filmu. Navíc měla moje postava z části reálný předobraz skutečného havíře, jehož příběhem mě kluci inspirovali.

Co Vás na té roli lákalo nejvíce?

Hlavně to prostředí a téma se mi zdálo super. Něco nezvyklého a potkat se s Davidem Ondříčkem bylo moc fajn. Skrze rodinu to bylo i moje téma a doufal jsem, že jako Ostravák budu moci film ovlivnit k lepšímu.

Jak se Vám spolupracovalo s režisérem Davidem Ondříčkem?

Práce s Davidem byla moc fajn. Je otevřený novým impulsům a práce je dostředivá. Takže jsme šli pořád hlouběji. Navíc to není žádný idiot a dokáže perfektně pracovat s lidmi. Jeho první proslov před první klapkou si pamatuju dodnes a myslím, že velmi pozitivně ovlivnil celé natáčení. Celý filmový štáb byl skvělý a pro všechny to byla obrovská zkušenost. Navíc bych řekl, že máme s Davidem podobný vkus. Během natáčení mně taky často vysvětloval, co mám anebo nemám na kameru dělat, což je pro mě jako pro herce

moc důležité a často se to jinak nedozvím. Třeba rada, že se nemám bát hrát z profilu – že je někdy protivné, jak se herci neustále nastavují kameře.

Absolvoval jste nějakou speciální přípravu na natáčení?

Krom pár večerů s mým tátou u něčeho ostřejšího ne. O to víc po hlavě jsme do toho šli. Před natáčením jsme měli pár bezpečnostních školení.

Jaké to bylo, natáčet v opravdovém dole?

Je to zvláštní. Žádné klaustrofobické stavy se nedostavovaly. Ale ten respekt z masy nad vámi – to je něco – víte, že během vteřiny může být po všem. Je to podobný pocit, jako když se někdo v moři bojí velké hloubky pod sebou. Část filmu jsme natáčeli v kaolinových dolech v Rakovníku. Bylo tam na rozdíl od Dukly chladno a vlhko. A my často v nátělnících. Osvětlení většinou spočívalo v čelních lampách helem. Na konci dne jsme v únavě, která z poblíkávajících světel přicházela, často ztráceli pozornost a v dole může být každé šlápnutí vedle osudové. Dodnes se divím, že se nikomu nic nestalo.

Co bylo na natáčení vůbec nejtěžší?

Nejtěžší na tom bylo asi přijmout fakt, že ráno sfáráte do tmy a večer se už stmívá, takže si toho slunce v létě moc neužijete. To bylo občas trochu deprimující.

Co Vám ze světa horníků přišlo nejpřekvapivější?

Překvapilo mě, že havíři většinou nechodili nikam na záchod, takže se nakládalo do boční štoly, do vozíku apod. Ten pocit, když po třech kilometrech dojdete dole na lokaci a chytne vás to a víte, že štáb na vás nemůže tak dlouho čekat, je divný. Bez cigaret, bez papíru – prostě na partyzány. Někteří herci se to snažili před fáráním rozběhat, aby je to dole nepřekvapilo. Dokonce jsem vypsál během natáčení odměnu pět piv za odvahu jít na záchod dole. Asi nejvíc piv jsem zaplatil Markovi Taclíkovi.

Proč by se měli lidé na Duklu 61 podívat?

Myslím, že David chtěl natočit film o lidech. O dolech v nás. O malých i velkých hrdinstvích. Někde jsme estetiku ubírali a jinde zase trochu přidali. A hlavně je to film o té tragédii. Něco, co by mělo existovat a o čem bychom měli vědět. Aby se lidi na havíře zase podívali jiným světlem než jako na lopaty. Za tu dřinu a ztrátu zdraví si to zaslouží. Byli a jsou to hrdinové všedního dne.

Věděli jste o tomto důlním neštěstí, než jste začal pracovat na projektu?

To je právě ono. Nevěděl. A jsem proto rád, že vznikl. Jeden den jsme se štábem natáčeli na místním hřbitově. Bylo až mrazivé, kolik pohřbených havířů tam bylo. A nebyla to záležitost jedné havárie. Byl tam třeba pomník, ze kterého bylo jasné, že matka přišla v rozmezí devíti let o tři syny a manžela – to je strašné. Dokonce i někteří havíři, kteří s námi na tom filmu dělali, tam nechali své příbuzné.

Proč se podle Vás jedná teprve o první filmové zpracování tohoto tématu?

To nevím. Možná je to pro filmaře neatraktivní prostředí. Navíc na Dukle je metan, takže elektrotechnika tam není

kvůli bezpečnosti možná. Navíc točit filmy o lidském neštěstí je neatraktivní a těžké – i když to myslíte dobře, může se to obrátit proti vám. Nevíte, kdy komu šáhnete na bolavé místo. Kdy se s vámi budou lidi hádat, že to bylo jinak, protože je to pro ně osobní. Ale mám pocit, že když se ve filmu objeví nějaké nepřesnosti či detaily, které budou pro někoho osudové, nebudou se zlobit, protože vím, že se všichni snažili udělat s pokorou maximum.

Jaké měl podle Vás tehdy horník postavení ve společnosti?

Asi to bylo dvojlomné, záleželo na konkrétních lidech. Lidé je respektovali, ale zároveň se jim posmívali. Byli to silní chlapi, kteří dělali těžkou práci, a trochu se jich i báli. Vydělávali na tu dobu velké peníze, ale pak utíkali přes plot před manželkami, které v den výplaty hlídkovaly u brány. A ty prachy byli schopni propít za noc. V den výplat se vyloupla ostravská galerka a každý měl nějakou fintu, jak z „hlupeho havíře“ prachy dostat, dokonce i ty manželky. Ale víte, jak to je. Ta největší chlapiska bývají největší srdcaři. Já svého tátu miluju a hlavně to, jak se mu rozzářily oči, když na tu dobu vzpomínal.

MARTIN MYŠIČKA: HORNÍCI SI DNES ROZHODNĚ ZASLOUŽÍ VÍCE RESPEKTU A PÉČE

Jak byste popsal inženýra Tomana, kterého ve filmu hrajete?

Je to člověk, který se příliš nepohybuje v podzemí dolu, ale spíše v kancelářích, kde měl na starosti řízení provozu. Toman měl podíl na chybách, které zavinily důlní neštěstí roku 1961. Respektive měl podíl na tom, že se neštěstí nezabránilo, podcenil některá alarmující hlášení.

Jak jste po přečtení scénáře k příběhu přistupoval?

Prvním odrazovým můstkem byl samozřejmě scénář. A pak také samozřejmě rozhovor s režisérem a scenáristou. Inspirovaly nás i reálie, kostýmy a konkrétní situace, které v tomto případě musely být pro skutečně aktéry velmi těžké. Nicméně možná i kvůli tomu se do nich dalo poměrně dobře vcítit. A doufám, že se nám to podařilo.

Dovede si představit, že byste se sám ocitl v situaci, jako Vaše postava, když zjistila, že má podíl na smrti tolika lidí?

Myslím, že tu hrůzu si dokáže představit každý. Je potřeba říci, že to ale nebyla jen jeho vina. Bylo to způsobeno pochybením více složek a také to byla souhra několika nešťastných okolností. Navíc se to odehrálo v nově otevřené štolě, kterou všichni považovali za jakýsi Titanic, tedy před vyplutím, a ukázkou moderního bezpečného provozu. Bohužel tu štolu potkal podobný osud jako právě Titanic. Nicméně následně po neštěstí se ukázal i Tomanův charakter, kdy dokázal vystoupit před vdovy po zavalených hornících a o tragédii je informovat.

Z jakého důvodu Vám přišel projekt atraktivní a proč jste se rozhodl se na něm podílet?

Líbí se mi tento způsob dramatické tvorby, který se snaží určitým nenásilným, edukativním způsobem poukázat na určité skutečnosti nebo události z historie. Také si myslím, že svět hornictví, který je v dnešní době v určitém útlumu, si zaslouží naši pozornost a ocenění. Tohle mi bylo velmi sympatické. A zároveň je příběh Dukly nahlížen z úhlu osudů členů jedné konkrétní rodiny. To mi přišlo velmi zajímavé.

Dostal jste se i Vy sám během natáčení do dolu?

Nějaké dvě nebo tři scény jsem v dole natáčel. Nebylo to ovšem v uhelném dole, ale v dole na kaolín, kde pro nás architekt se svým týmem tu šachtu vyrobili.

Dokázal jste si po této zkušenosti představit, že byste byl sám horníkem?

Kdysi jsem jako turista navštívil muzeum hornictví Landek na Ostravsku. Tam jsem zjistil, že je opravdu velké rozpětí činností, které horníci v dolech vykonávají. Můžete třeba rubat někde vleže v úzké šachtě se sbíječkou, což musí být opravdu těžká práce. Něco jiného je třeba, když někdo pracuje na „kombajnu“. V každém případě je tam ale neustálé nebezpečí závalu nebo výbuchu. Představit si to umím, ale že by mě to lákalo, to se říci nedá. Určitě si ale horníci zaslouží můj velký respekt.

Proběhla pro natáčení v dolech nějaká speciální bezpečnostní příprava?

Měli jsme takové krátké školení. Museli jsme také mít neustále na sobě přilbu a u sebe krabici s dýchacím přístrojem. Museli jsme opravdu dávat pozor na hlavu a také na to, kam šlapeme. Ale jak jsem říkal, byli jsme v dole, který byl nějakých 100 metrů pod zemí, a ten reálný uhelný je až nějakých 500–700 metrů, což je něco úplně jiného. Například v tom uhelném panuje poměrně vysoká teplota. V tom našem byla spíše zima.

Co pro Vás bylo na natáčení v dole nejtěžší?

Nezažil jsem to natvrdo, abych v dole strávil celou směnu. Byl jsem tam jen několik hodin. Ale musím říct, že to v tom vlhku a průvanu bylo vyčerpávající, nebylo si tam pořádně ani kam sednout. Já byl kancelářskej, takže i dobře oblečenej, ale mí kolegové museli hrát, že je v šachtě vedro, a byli tedy oblečení dost nalahko a navíc obarvení od mouru celí načerno.

Jak se Vám spolupracovalo s režisérem Davidem Ondříčkem?

S panem režisérem se znám velmi dlouho, takže po lidské stránce to bylo úplně v pohodě. Zároveň mi velmi vyhovoval i způsob práce. Každému záběru dával dost prostoru, dával si na něm záležet, bylo jasné cítit, že je to zkušený režisér. A i když to bylo náročné, byla i sranda. Měli jsme u každého záběru více jetí a pokaždé dával zpětnou vazbu, dobrou připomínku, což v tvorbě mnoha jiných produkcí z finančních důvodů bohužel už nebývá zvykem, protože se na všechno většinou velmi spěchá. Pro mě to byla spolupráce velice plodná a tvůrčí.

Co Vám ze světa horníků přišlo nejpřekvapivější?

Takové to nej si teď neumím vybavit. Ale bylo pro mě velmi zajímavé zjistit, že když se stane nějaké důlní neštěstí, tak důl musí další den pokračovat normálně dál, na smutek není čas.

Jaký vztah má podle Vašeho názoru společnost k horníkům dnes?

Rozhodně si zaslouží více respektu a péče.

**REŽIE: DAVID ONDŘÍČEK NÁMĚT: JAKUB REŽNÝ SCÉNÁŘ: JAKUB REŽNÝ, MATĚJ PODZIMEK
HLAVNÍ KAMERAMAN: MAREK DVOŘÁK ARCHITEKT: DAVID VONDRÁŠEK STŘIH: JAKUB HEJNA
VÝTVARNÍK KOSTÝMŮ: KATEŘINA ŠTEFKOVÁ UMĚLECKÁ MASKÉRKA: TEREZA PRACHAŘOVÁ
HUDBA: BEATA HLAVENKOVÁ ZVUK: PAVEL REJHOLEC, VIKTOR PRÁŠIL
DRAMATURGIE: MATĚJ PODZIMEK, MICHAL REITLER VEDOUČÍ PRODUKCE: KAMILA HLOCHOVÁ
VEDOUČÍ VÝPRAVY: ROMAN CHOCHOLA VÝKONNÝ PRODUCENT: MATĚJ STEHLÍK
KREATIVNÍ PRODUCENT: MICHAL REITLER**

**HRAJÍ: MAREK TAGLÍK, MARTHA ISSOVÁ, OSKAR NES, ANTONIE FORMANOVÁ, PETER NADASHI, LUCIE ŽÁČKOVÁ,
JIŘÍ LANGMAJER, ROBERT MIKLUŠ, MARTIN MYŠIČKA, VÁCLAV NEUŽIL, PAVEL BATĚK A DALŠÍ**

KDE SE DUKLA 61 NATÁČELA?

**Z PŮVODNÍHO DOLU DUKLA ZBYLY DNES UŽ JEN CCA DVĚ POSLEDNÍ BUDOVY
(HLAVNÍ ZACHOVANÁ BUDOVA BYLA V POSTPRODUKCI PŘENESENA VE 3D DO NATOČENÉHO MATERIÁLU),
PROTO TVŮRCI NATÁČELI V DOLE RAKO LUPKY V RAKOVNÍKU, V DOLE BARBORA V KARVINĚ,
V DOLE ŽOFIE V OSTRAVĚ-PORUBĚ, V DOLECH CHLEBOVICE A PASKOV VE FRÝDKU-MÍSTKU,
V EXTERIÉRECH MĚSTA HAVÍŘOV A V PŘÍBRAMI**

**D
U
K
L
A
6
1**

**PŘÍBĚH
ZAPOMENUTÉ
KATASTROFY**

KONTAKT PRO MÉDIA

MICHAL PROKEŠ

TEL.: (+420) 261 137 034 / MOB.: (+420) 604 689 633

MICHAL.PROKES@CESKATELEVIZE.CZ

FOTOGRAFIE

FTP://CESKATELEVIZE.CZ

PAVEL.KRAL@CESKATELEVIZE.CZ

© ČESKÁ TELEVIZE 2018